

3

**Handlingsplan för
Strama Stockholm 2019**

VKN 2019-0091

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Strategiska vårdgivarfrågor
Astrid Lundevall

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-04-26

VKN 2019-0091

Vårdens
kunskapsstyrningsnämnd

Handlingsplan för Strama Stockholm 2019

Ärendebeskrivning

Strama Stockholm har funnits i 10 år och under den tiden har antibiotikaförskrivningen minskat kraftigt. Enheten jobbar metodiskt tillsammans med vårdgivare inom regionen och tillsammans med andra regioner för att minska antibiotikaförskrivningen. I detta ärende föreslås aktiviteter för 2019 som förväntas minska antibiotikaförskrivningen ytterligare för att nå det mål som regionfullmäktige satt upp.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Handlingsplan för Strama Stockholm 2019

Förslag till beslut

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd beslutar

att anta handlingsplan för Strama Stockholm 2019.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Antibiotikaanvändningen fortsätter minska. 2018 minskade antalet uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare med 5,3 %, från 331 recept 2017 till 313 recept 2018. För att nå det nationella målet på 250 recept per 1000 invånare och år behöver antibiotikaförskrivningen fortsätta minska i Region Stockholm. Stockholm ligger glädjande sedan 2017 inte längre högst i landet. Antalet antibiotikarecept till barn 0–6 år i Region Stockholm minskade med 7,2 % 2018 jämfört med 2017. Hos de allra äldsta (+90 år) har däremot uthämtade antibiotikarecept ökat med ett par procent.

Överväganden

Informationsbesök ute hos olika vårdgivare prioriteras och det är angeläget att nå särskilt högförskrivande enheter. Diagnoskopplade förskrivningsdata optimerar uppföljningen och nu implementeras PrimärvårdsKvalitet i öppenvården och Infektionsverket i slutenvården.

För att premiera det lokala kvalitetsarbetet kring antibiotikaförskrivning har en ny modell för målrelaterad ersättning till husläkarmottagningar tagits fram. Inom slutenvården är så kallade antibiotikaronder angelägna att breddinföra. Att önskat läkemedel inte finns att köpa är ett allt vanligare problem och kan leda till användning av resistensmässigt mindre lämpliga antibiotika. Detta måste bevakas framöver.

Under 2019 planeras en kampanj om antibiotika för allmänheten och ett avgränsat projekt med segmenterad målgruppsanalys för förskrivare. Detta är projekt som legat i planeringsfas under flera år och som tack vare ett budgettillskott detta år, kan bli av.

Ekonomiska konsekvenser

Arbetet bedrivs inom enheten Strama Stockholm som omsätter 7.6 Mkr. Beskrivna aktiviteter ryms inom budget för 2019.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Onödig antibiotikaförskrivning leder till ökad antibiotikaresistens. Minskad antibiotikaresistens leder till bättre patientsäkerhet. Därför förväntas arbete för att minska onödig antibiotikaförskrivning leda till bättre patientsäkerhet.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård

Aktiviteterna förväntas ge oförändrade effekter på jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser

Aktiviteterna förväntas ge förbättrade effekter på miljön.

Administrativa konsekvenser

Vissa administrativa aktiviteter krävs för att registrera och följa upp antibiotikaanvändningen. Resultatet av dessa används som kompetensutveckling och kvalitetssäkring i vårdverksamheten för att undvika onödig antibiotikaförskrivning.

Magnus Thyberg
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till

Klicka här för att fylla i vilka beslutet ska skickas till

Minskad förskrivning av antibiotika

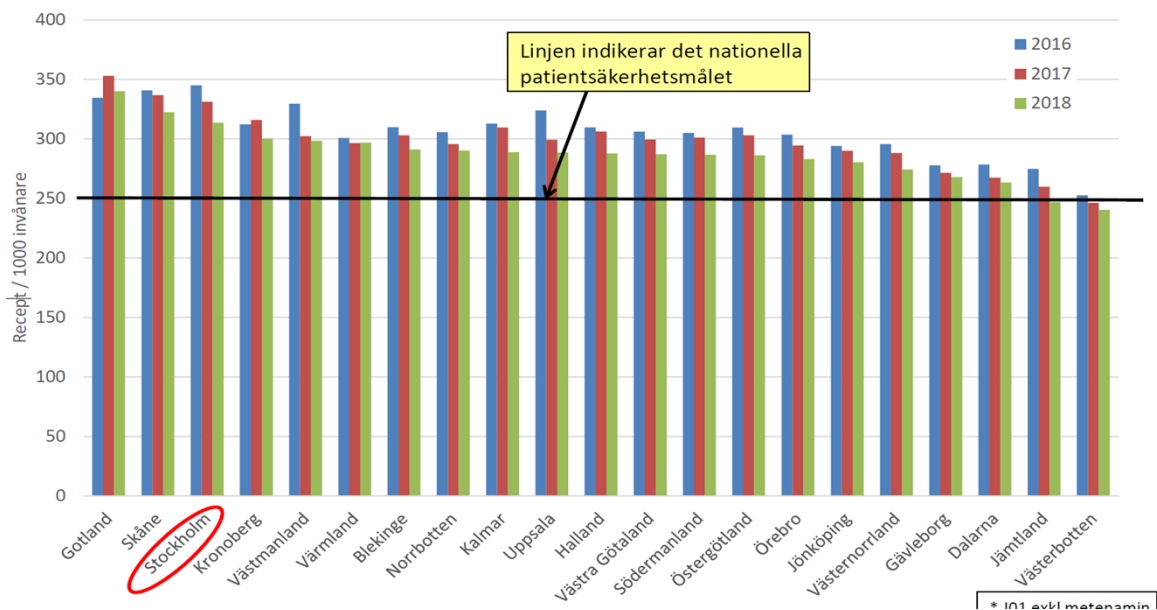
Antibiotikaanvändningen fortsätter minska. 2018 minskade antalet uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare med 5,3 %, från 331 recept 2017 till 313 recept 2018. För att nå det nationella målet på 250 recept per 1000 invånare och år behöver antibiotikaförskrivningen fortsätta minska i Region Stockholm. Stockholm ligger glädjande sedan 2017 inte längre högst i landet. Antalet antibiotikarecept till barn 0–6 år i Region Stockholms minskade med 7,2 % 2018 jämfört med 2017. Hos de allra äldsta (+90 år) har däremot uthämtade antibiotikarecept ökat med ett par procent.

Under året har antibiotikaförskrivningen särskilt minskat från husläkarmottagningar, men även minskningar från sjukhus och tandläkare kan ses. Närukuterna som fått ett utökat uppdrag under året har ökat sin förskrivning liksom de rent digitala vårdgivarna. Sammantaget har Strama Stockholm fortfarande en stor utmaning i att nå alla vårdgivare med information om en klok och återhållsam antibiotikaförskrivning. Strama Stockholm föreläser också om antibiotika och resistens för alla läkar- och sjuksköterskestudenter på grundnivå.

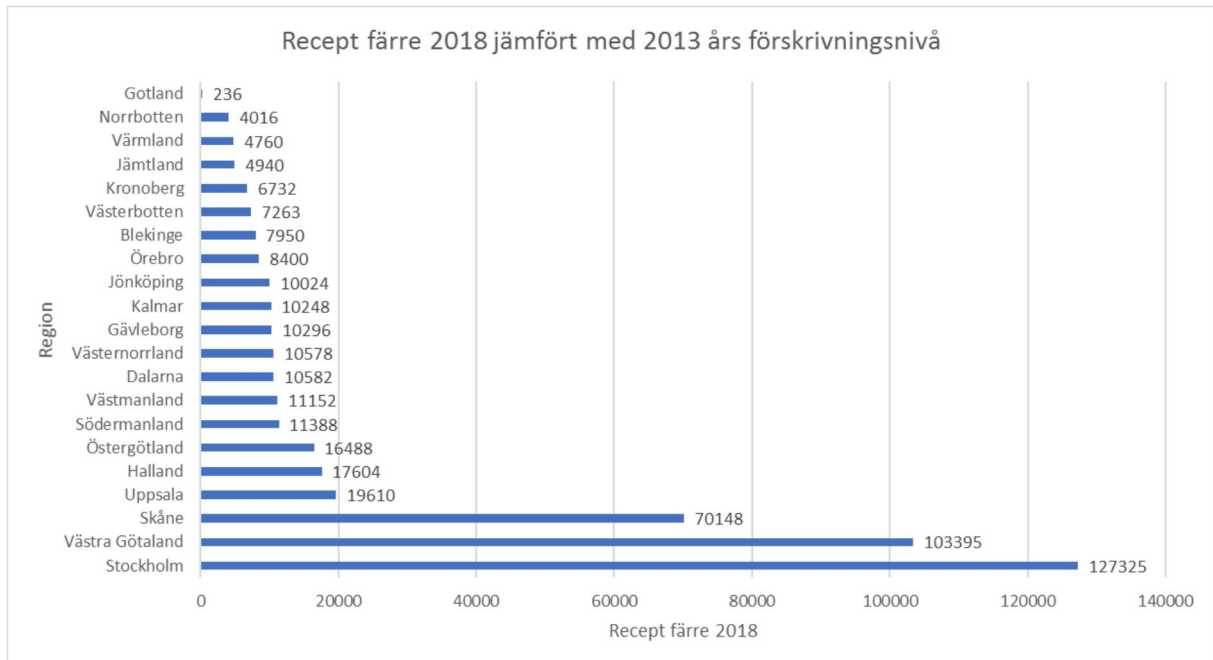
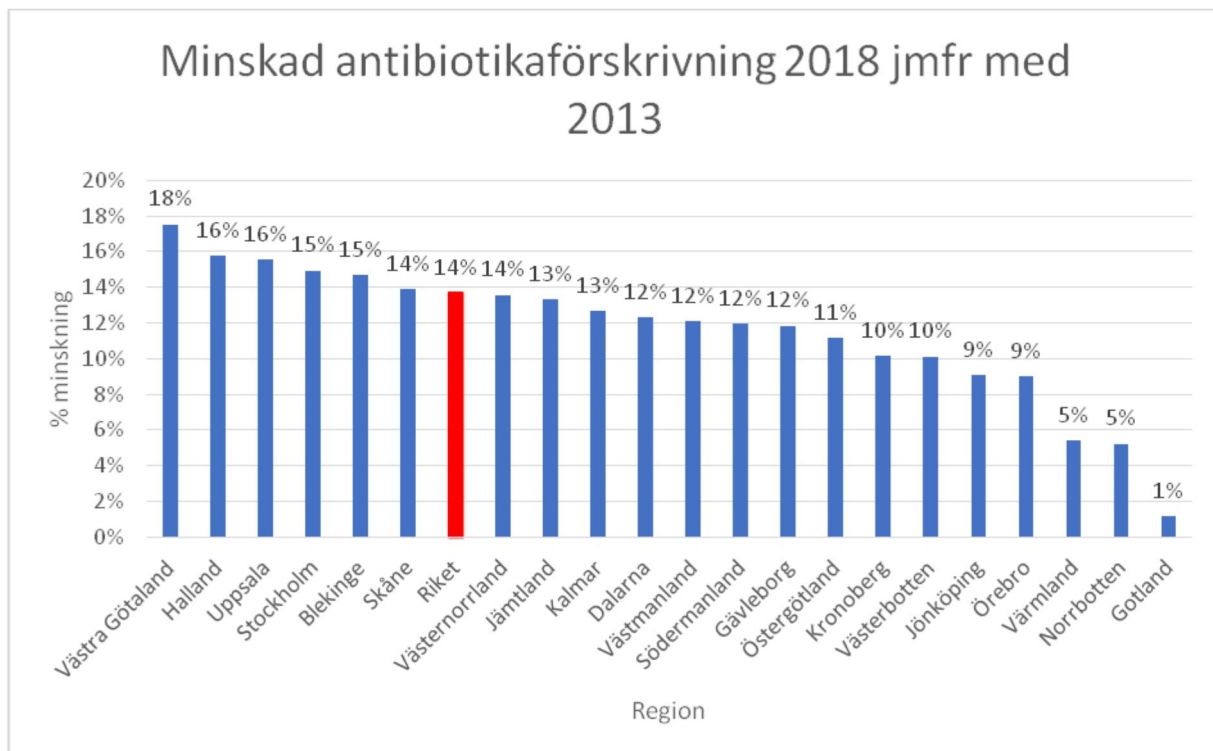
Recept på luftvägsantibiotika dominerar bland små barn medan nästan hälften av alla antibiotikarecept till de äldsta utgörs av urinvägsantibiotika. De äldsta får även mycket hud- och mjukdelsantibiotika. Det är framförallt luftvägsantibiotika som minskat över tid.

För sjukhusen sågs totalt en ökning av antibiotikaförbrukningen med 1 % under 2018. Särskilt ökade användningen av cefalosporiner, eventuellt beroende på att högre doser ges. Endast de svårast sjuka patienterna med allvarliga bakteriella infektioner och organdysfunktion ska initialt ges de högsta doserna. Även en ökad användning av bredspektrumantibiotika som karbapenemer bör följas och analyseras.

Informationsbesök ute hos olika vårdgivare prioriteras och det är angeläget att nå särskilt högförskrivande enheter. Diagnoskopplade förskrivningsdata optimerar uppföljningen och nu implementeras PrimärvårdsKvalitet i öppenvården och Infektionsverktyget i slutenvården. För att premiera det lokala kvalitetsarbetet kring antibiotikaförskrivning har en ny modell för målrelaterad ersättning till husläkarmottagningar tagits fram. Inom slutenvården är så kallade antibiotikaronder angelägna att breddinföra. Restnoteringar är fortsatt ett problem och kan leda till ökad användning av bredspektrumantibiotika. Detta måste bevakas framöver.

Dessa två diagram visar i ungefärliga tal hur mycket förskrivningen minskat från 2013 i alla län och hur många färre recept som har förskrivits, det vill säga hur många recept som har sparats. Se mer om detta i nationella kampanjen "Skydda antibiotikan" på Folkhälsomyndighetens hemsida.

Handlingsplan 2019

PrimärvårdsKvalitet

Från att enbart haft tillgång till apoteksdata med statistik över uthämtade antibiotikarecept kunde vi från 2012 få tillgång till diagnoskopplade data via ett rapportverktyg som heter Medrave. Detta verktyg samlar diagnoskopplade data kring förskrivna antibiotika och är framtaget för öppenvården. Flertalet husläkarmottagningar (hlm) har köpt in detta program, men inte alla. Med ett enkelt förfarande har hlm kunnat mejla ett Excelark till oss i början av varje kalenderår med data om alla infektionsdiagnoser, kopplat till förskrivning av antibiotika från föregående år. Detta har varit frivilligt men efter hand har vi fått stor tackning. Under 2018 knappt 180 deltagande hlm av drygt 200 möjliga. Vi har bearbetat data och gjort en sammanställning på hela materialet. Senaste fem åren har underlaget varit drygt 500,000 infektionsdiagnoser med flertalet kopplade data. Materialet har tagits fram i form av grafer för 5 olika områden i Stockholm län och mejlats ut till samtliga verksamhetschefer. Detta har synliggjort den egna enhetens förskrivning i förhållande till närliggande hlm, något som varit mycket uppskattat. Strama Stockholm har också genomfört cirka hundratalet personliga besök på hlm där dessa data diskuteras ingående med kollegorna. Under 2019 inleder vi ett projekt där vi istället inhämtar liknande data direkt ur ett verktyg som heter PrimärvårdsKvalitet. Det nya verktyget är framtaget av SKL och data hämtas ut likartat för alla förskrivna läkemedel och särskilda infektionsindikatorer finns inlagda. Vi har ett stort arbete framför oss för att synliggöra alla hlm i detta verktyg och att ta fram mallar som liknar tidigare sammanställningar. Fördelen med detta verktyg är att uthämtade data alltid är aktuella. Uthämtningen av data kan både göras för en specifik hlm men också i jämförelse andra hlm.

Projekt Södertälje

Under 2016 kunde vi notera hur förskrivningen i Södertälje ökat dramatiskt från att ha legat på en medelnivå under lång tid. Det gick inte att säkert identifiera någon specifik orsak. Efter dialog med alla verksamhetschefer för öppenvården i Södertälje beslutades att anordna två seminarier för hela personalen och alla hlm i området. Detta genomfördes under våren 2017 och blev både välbesökt och uppskattat. Förutom att behandlingsrekommendationer och förskrivningsstatistik gick igenom fick alla hlm i uppdrag att identifiera förbättringsområden. Under hösten och hela 2018 har uppföljande möten hållits på samtliga hlm och vi har sett en tydlig minskning av antibiotikaförskrivningen. Störst minskning har skett på en konstaterat högförskrivande enhet. Under hösten gjordes ett så kallat sit-in på annan högförskrivande enhet där vi tillbringade en hel dag för att observera verksamheten och återkoppla förbättringsområden. Responsen var mycket positiv. Man ansåg att vår feedback var relevant och tydligt kopplad till deras egen verklighet. Vi planerar liknande heldagsbesök under 2019 i samma område.

I närliggande område, där det också finns andra högförskrivande enheter har planerats två uppföljande seminarier av olika insatser under 2019. Hela personalen bjuds in från tre hlm varav en av hlm blir värd för seminariet under en eftermiddag. Vi ska då följa upp de förbättringsområden som sattes under 2017 och sätta nya mål. Strama Stockholm verkar för att främja en samsyn mellan personalen på respektive enhet men också en samsyn inom ett geografiskt område. Detta för att motverka att patienter får olika behandling och besked för samma infektion på olika hlm. Evidens finns för att en samsyn mellan olika personalgrupper på en mottagning minskar onödig antibiotikaförskrivning.

Filmer om infektionsbehandling

Under 2015 etablerades flera digitala vårdgivare och vi fick snart klart för oss att antibiotika förskrevs i ganska stor omfattning och dessutom utan fysisk undersökning. Vi kunde också konstatera att förskrivningen ökade snabbt. En workshop anordnades av Nationella Strama för att diskutera och etablera kontakt med digitala vårdgivareaktörer. Syftet var att diskutera vid vilka diagnoser antibiotika

kan förskrivas utan fysisk undersökning och vid vilka det anses vara direkt olämpligt. Ett nationellt dokument med kvalitetsindikatorer för digitala vårdmöten togs fram och mottogs mycket positivt. Kvalitetssäkrad fortbildning för läkare som är aktiva inom digitala vårdgivare kan vara en utmaning då de arbetar utspridda över hela landet. Strama Stockholm beslutade därför att ta fram korta utbildningsfilmer för infektionsbehandling i öppenvården med ekonomiskt bidrag från Nationella Strama. Filmerna syftar till att ge en överskådlig och lättillgänglig kunskap om nationella och aktuella behandlingsrekommendationer för öppenvården. Sammanlagt kommer 8 filmer att marknadsföras under 2019 och finnas tillgängliga på nationella och lokala hemsidor. 7 filmer handlar om infektionsbehandling och en film om problemet med antibiotikaresistens.

Förkylningsbok till barn

Under 2014 togs en sagobok fram för 6-7-åringar som handlade om en pojke som blir förkyld med fakta om bland annat bakterier, virus och vårt immunförsvar. Denna bok har uppdaterats med nya bilder, form, layout och omarbetad text. Boken blev klar under 2018 och skickades ut till 28,000 hushåll i Stockholms län med en eller flera 7-åringar. Under 2019 ska denna bok också få en engelsk och arabisk version som ska spridas i Strama Stockholms olika kanaler. Bland annat via ett samarbete med Barn- och skolhälsovården i Stockholms län. Den kommer också att finnas tillgänglig för utskrift på vår hemsida.

Självdeklarationer för husläkarmottagningar

Sedan flera år har Strama Stockholm ett nära samarbete med Närsjukvården och avtalshandläggarna för hlm. Vi har utvecklat en modell där kvalitetsarbete är i fokus istället för mätning av enskilda antibiotikaindikatorer med bonus/vite. Det finns nu en elektronisk självdeklaration där flera olika delmål relaterade till antibiotikaförskrivning ska uppnås och rapporteras för att erhålla en viss målrelaterad ersättning. Detta arbete kommer Strama Stockholm att stötta öppenvården med under hela 2019 för att så många som möjligt ska uppfylla kraven.

Infektionsverktyget

Under föregående år började Infektionsverktyget breddinföras i Region Stockholm. Strama Stockholm kommer under 2019 att verka för att samordna arbetet med rapporter ur Infektionsverktyget tillsammans med de lokala Stramagrupperna. Flera seminarier kommer att anordnas för de personer som är klinikansvariga och Strama Stockholm tar fram instruktioner för de rapporter som bör hämtas ut. Styrning av detta arbete sker delvis också inom ramen för den regionala Stramagrupperna för slutenvård.

VRI-smart

Under 2019 kommer en ny webbutbildning att färdigställas som fortbildar i ämnet vårdrelaterade infektioner (VRI). Webbutbildningen dockar både till vår befintliga webbutbildning, antibiotikasmart.se, om infektionsbehandling för öppen-, sluten- och tandvård men också till Vinnovaprojektet VRI Proaktiv. Webbutbildningen fokuserar på hur vården kan förebygga vårdrelaterade infektioner och riktar sig både till sjuksköterskor och läkare. Förutom värdet av fortbildningen i sig är målet också att öka förståelsen och kunskapen kring skillnader mellan samhällsförvärd och sjukhusförvärd VRI, vilket i sin tur kommer underlätta användningen av Infektionsverktyget.

Antibiotikaronder

Ett beprövat och evidensbaserat arbetssätt inom slutenvården har på senare år visat sig vara så kallade antibiotikaronder. Detta innebär att en infektionsläkare besöker alla vårdavdelningar inom en utvald klinik för att gå igenom alla patienter som står på antibiotikabehandling, tillsammans med läkarna på respektive avdelning. Övergripande syfte är att medverka till att behandlingen snävas av, förkortas, byts ut till tabletter istället för intravenös behandling eller till och med sätts ut. Detta arbetssätt har visats kunna minska onödig antibiotikabehandling men också spara vissa arbetsmoment och därmed vara tidsbesparande för sjuksköterskor. Strama Stockholm kommer under 2019 att fortsätta verka för att antibiotikaronder breddinförs på sjukhusen och detta arbetssätt bör framöver också ingå som krav i sjukhusavtalen.

Lathund och rondkort

Under 2019 kommer vi att sprida och kommunicera vår uppdaterade och nytrycka lathund för slutenvården om infektionsbehandling. Även att kommunicera det av Nationella Strama framtagna rondkortet för sjuksköterskor i samarbete med Omvårdnadsrådet och alla sjukhus i Regionen.

Kampanj och målgruppsanalys

Under 2019 planeras en kampanj om antibiotika för allmänheten och ett avgränsat projekt med segmenterad målgruppsanalys för förskrivare. Detta är projekt som legat i planeringsfas under flera år och som tack vare ett budgettillskott detta år, kan bli av.

Andra projekt

Under året kommer en uppdatering och modernisering av webbutbildningen antibiotikaellerinte.se att bli färdigställas. Denna webbutbildning riktar sig till allmänheten och har sedan starten 2011 haft nästan 180,000 besök.

Vi kommer att förbättra kommunikation och dialog med Smittskydds-/Stramansvariga på hlm med ett seminarium under våren, nytt nyhetsbrev och arbeta ytterligare för att göra vår hemsida attraktiv.

Under 2019 kommer vi att upprepa det mycket uppskattade och välbesökta seminariet om hygien och smitta i förskolan, i samarbete med Smittskydd Stockholm. Tillsammans med Smittskydd Stockholm genomför vi också årliga heldagsseminarier för Smittskydds-/Stramaansvariga.

Under våren kommer sammanlagt fyra kvalitetsdialoger för tandläkare att arrangeras. Målgruppen är både privata och offentliganställda tandläkare och syftet är att öka kunskap och medvetenhet om en klok och återhållsam antibiotikaförskrivning.

Överläkare, enhetschef
Strama Stockholm